

Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.,
Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.,
Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.

---

pořádají
mezioborovou konferenci

EMANCIPACE DÍTĚTE V POSTMODERNÍ SPOLEČNOSTI

Možnosti a meze právní regulace
dětských dluhů v kontextu poznatků
společenských věd

kteřá se koná

v pondělí 18. ledna 2021 od 10:00 hodin v Praze
budova Akademie věd České republiky
na Národní třídě 3

konferenční sál č. 206

9:30—10:00	Prezence
10:00—10:10	Zahájení
10:10—13:30	Přednášky

- 1 Slepá spravedlnost pro děti**
Mgr. et Mgr. Alena Vlachová, advokátka,
zakladatelka projektu Děti bez dluhů
- 2 Výuka finanční gramotnosti na všech typech škol v České republice**
Mgr. Jana Doležalová, Základní škola Vimperk
- 3 Chápání abstraktních pojmů a závazků u dětí a souvislost s jazykovým vývojem**
Doc. PhDr. Filip Smolík, Ph.D., Psychologický ústav AV ČR
- 4 Psychosociální rizika dluhů vzniklých v období nezletilosti**
PhDr. Lenka Kollerová, Ph.D., a PhDr. Martina Klicperová, CSc., Psychologický ústav AV ČR
- 5 Dětské dluhy jako hrozba narušení sociální koheze?**
Mgr. Lucie Trlifajová, Sociologický ústav AV ČR
- 6 Dětské dluhy a sociální vyloučení v kontextu zahraničních zkušeností**
Mgr. Karel Čada, Ph.D., Vysoká škola ekonomická v Praze a Fakulta sociálních věd UK
- 7 Deti ako dlžníci vo vzťahu k orgánom verejnej správy**
Prof. JUDr. Mária Patakyová, Ph.D.,
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě, verejná ochrankyňa práv Slovenské republiky
- 8 Dítě ve spleti pohledávek a dluhů**
Prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, Ústav státu a práva AV ČR

13:30—15:30 Diskuse

Pořadatelé zvou všechny účastníky k otevřené diskusi na téma možností a mezi právní regulace dětských dluhů. Vítány jsou i delší diskusní příspěvky (5—10 minut).

- 9 Závěr**

Abstrakty

Slepá spravedlnost pro děti

Mgr. et Mgr. Alena Vlachová, advokátka,
zakladatelka projektu Děti bez dluhů

Jak vypadá typický dětský dlužník a jeho dluh? Jaké jsou příčiny vzniku dětských dluhů? Dokáže stát efektivně chránit práva dětí? Jaký je postoj soudů, exekutorů, advokátů a věřitelů k dětským dlužníkům? Poznatky z dlouholeté praxe advokátky, která se řadu let snaží zbavovat děti z dětských domovů jejich dluhů, které vznikly jako důsledek zanedbání rodičovských povinností jejich biologickými rodiči.

Výuka finanční gramotnosti na všech typech škol v České republice

Mgr. Jana Doležalová,
Základní škola Vimperk

Pokud chceme zamezit problémům, které vznikají vlivem nízké úrovně finanční gramotnosti, musíme svoji pozornost zaměřit na všechny typy škol. Od mateřských škol po školy vysoké. Přestože je v České republice celá řada impulsů, celková koncepce je nesystematická a nedochází k využití možností, které nám jednotlivé subjekty nabízejí. Potřebujeme zajistit kompatibilitu aktivit tak, aby výsledkem byl finančně gramotný žák, student či dospělá populace. Cílem příspěvku je ukázat reálný stav výuky finanční gramotnosti na jednotlivých typech škol.

Chápání abstraktních pojmů a závazků u dětí a souvislost s jazykovým vývojem

doc. PhDr. Filip Smolík, Ph.D.,
Psychologický ústav AV ČR

Většina právních závazků a vztahů má vysoce abstraktní povahu. Abstraktní uvažování si děti začínají osvojovat až ve starším školním věku. Osvojování abstraktních pojmů také závisí na jazykových a čtenářských schopnostech, které je narušeno až u 15 % populace. Abstraktní myšlení u adolescentů může být rozvinutější než jejich schopnost sebeovládání a plánování. Právní závazky dětí a mladých by měly brát ohled na tuto vývojová omezení.

Psychosociální rizika excesivních dluhů a exekucí dětí a mladistvých

PhDr. Lenka Kollerová, Ph.D.,
a PhDr. Martina Klicperová, CSc.,
Psychologický ústav AV ČR

Finanční odpovědnost by neměla překračovat kognitivní kapacitu mladého člověka, jeho finanční možnosti a jeho kapacitu zvládat zátěž. Dluhy a jejich vymáhání se často míjejí výchovným účelem, naopak, ohrožují psychosociální vývoj; mohou vést k narušení důvěry ve svět dospělých a maladaptaci. Navíc postihují převážně mladé lidi ze znevýhodněného prostředí. Nezletilí by proto měli být před excesivním zadlužením a exekucemi chráněni.

Dětské dluhy jako hrozba narušení sociální koheze?

Mgr. Lucie Trlifajová,
Sociologický ústav AV ČR

Dluhy a zejména pak jejich státem oprávněné sankční vymáhání (exekuce) ovlivňují možnosti zapojení jedince do společnosti. Systém vzniku a vymáhání dluhů se snaží disciplinovat jedince k chování, které je vnímáno jako „správné“, a sankcionalizovat jeho porušení. Cílem příspěvku je v tomto kontextu diskutovat dětské dluhy a obecněji odpovědnosti za finanční závazky dítěte: Zda, v jaké formě může přispívat k zapojení mladých lidí do společnosti, identifikaci s jejími pravidly a hodnotami – kdy naopak hrozí, že může být ve svých efektech vylučující, s negativními efekty jak pro jedince, tak pro společnost?

Dětské dluhy a sociální vyloučení v kontextu zahraničních zkušeností

Mgr. Karel Čada, Ph.D.,
Vysoká škola ekonomická v Praze
a Fakulta sociálních věd UK

Příspěvek shrnuje existující výzkumy k dětem a zadlužení, s důrazem na to, jak mladí lidé uvažují a co očekávají od své budoucnosti. Stávající výzkumy docházejí k tomu, že k dětem a mladým lidem s dluhy je třeba primárně přistupovat jako k obětem socio-ekonomických podmínek, ve kterých žijí. Efektivní politiky dluhů pak sledují tři klíčové oblasti: (1) omezují možná poškození dětí a mladých lidí a jejich rodin, (2) pracují se systémem včasného varování a (3) soustředí se na prevenci – včetně programů na rozvoj finanční gramotnosti.

Deti ako dlžníci vo vzťahu k orgánom verejnej správy

Prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.,
Právnická fakulta Univerzity Komenského
v Bratislave, verejná ochrankyňa práv Slovenskej republiky

Príspevok sa zameria na dodržanie princípov legality, legitimity, proporcionality a rovnosti vymáhania dlhov od detských dlžníkov podľa zákona o miestnych daniach a poplatku v kontexte čl. 20 ods. 1, čl. 41 ods. 1 posledná veta, čl. 12 ods. 2 ústavy SR a čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa. Východiskovým bodom je predpoklad, že legality a legitimita nie je spochybniteľná, pretože poplatok za komunálny odpad a drobný stavebný odpad je vyrúbený na základe zákona a uloženie poplatku za komunálny odpad sleduje legitímny cieľ a má racionálny základ, keďže prostredníctvom zavedenia poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad majú obce možnosť financovať a prevádzkovať verejnú službu, ktorá poplatníkom zabezpečuje zber a odvoz komunálneho a drobného stavebného odpadu. Zber a odvoz komunálneho a drobného stavebného odpadu zároveň prispieva k ochrane životného prostredia, čo možno považovať za legitímny cieľ naplňania ústavného práva na priaznivé životné prostredie, ktoré je garantované aj v čl. 44 ods. 1 ústavy. V teste proporcionality (z dôvodu extrémnej disproporcionality) a zachovania princípu rovnosti (osobitne vo vzťahu k deťom zo sociálne

znevýhodneného prostredia alebo nefungujúcich rodín) však ust. § 77 ods. 2 písm. a) zákona o miestnych daniach a poplatku neobstojí.

Dítě ve spleti pohledávek a dluhů

Prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš,
Ústav státu a práva AV ČR

Příspěvek se zaměří na zákonnou koncepci rozvíjející se svéprávnosti nezletilých v aktuální české úpravě. Jde především o způsobilost nezletilých právně se zavazovat z vlastní vůle, hlavně uzavírat smlouvy, a o jejich způsobilost nést následky z protiprávních činů, zejména těch, s nimiž je spojena povinnost k náhradě škody. Rovněž bude poukázáno na přístup k pojednaným otázkám v soudní praxi. Následovat bude zamyšlení nad navrhovanými změnami občanského zákoníku sledujícími zvýšenou ochranu nezletilých a nad možnými nechtěnými dopady uvažovaných novel.

Podmínkou účasti na konferenci je přihláška na e-mailové adrese:

vaclav.steinbach@ilaw.cas.cz

Pořadatelé si vyhrazují odmítnutí přihlášek po vyčerpání kapacity konferenčního sálu.

Konference bude streamovaná. Účastníci mají možnost při registraci zvolit zda plánují přijít na konferenci nebo budou sledovat stream. Odkaz na stream bude zaslán e-mailem všem registrovaným účastníkům.

V průběhu konference se počítá s přiměřenými přestávkami a občerstvením.

